

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВІ МАТЕРІАЛИ

КРИМІНАЛІЗАЦІЯ ПОСТАВЛЕННЯ

В НЕБЕЗПЕКУ ПЕРЕДАЧІ ВІЛ –

ЧОМУ ЦЕ ПЕРЕШКОДЖАЄ

ЗУПИНЕННЮ ЕПІДЕМІЇ?

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВІ МАТЕРІАЛИ
**«КРИМІНАЛІЗАЦІЯ ПОСТАВЛЕННЯ
В НЕБЕЗПЕКУ ПЕРЕДАЧІ ВІЛ –
ЧОМУ ЦЕ ПЕРЕШКОДЖАЄ
ЗУПИНЕННЮ ЕПІДЕМІЇ?»**

Упорядники:

Валерія Рачинська
Павло Добровольський
Наталія Гуторова

УДК [343.617:343.85](477)
І-74

Інформаційно-довідкові матеріали
«Криміналізація поставлення в небезпеку
передачі ВІЛ – чому це перешкоджає
зупиненню епідемії?»: [електрон. вид.]
/ [упоряд.: Валерія Рачинська, Павло
Добровольський, Наталія Гуторова]; Фонд
Елтона Джона з боротьби зі СНІДом; НДІ вивч.
проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса
НАПРН України; Благод. орг. «100 відсотків
життя». – Харків: Право, 2025. – 28 с. – DOI:
<https://doi.org/10.31359/9786178617165>.
ISBN 978-617-8617-16-5

Ці інформаційні матеріали підготовлено за підтримки
Фонду Елтона Джона з боротьби зі СНІДом
і є продовженням спільної роботи «БО «100% Життя»» та
Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса з інформування громадськості
щодо негативного впливу безпідставної криміналізації на
профілактику та лікування ВІЛ та інших інфекційних хвороб.

У роботі використано неофіційні переклади з англійської мови
міжнародних документів, зроблені авторами й опубліковані
у виданні: Криміналізація інфікування вірусом імунодефіциту
людини в Україні: медична наука проти безпідставного
кримінального переслідування людей,
які живуть з ВІЛ: зб. аналіт. матеріалів: електрон. наук.
вид. / [уклад.: Н. Гуторова, Є. Гнедик, А. Салашна];
НДІ вивч. проблем злочинності
ім. акад. В. В. Сташиса НАПРН України; Благод. орг.
«100 відсотків життя». – Харків: Право, 2023. – 220 с. – DOI:
<https://doi.org/10.31359/9789669986832>

Для представників органів законодавчої і виконавчої влади,
правоохоронців, суддів, неурядових організацій, науковців у
галузі права та громадського здоров'я, здобувачів вищої освіти.

Це видання відкритого доступу, яке розповсюджується
згідно з умовами ліцензії Creative Commons
Attribution-NonCommercial 4.0 International – CC BY-NC 4.0
[<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>], яка дозволяє
необмежене некомерційне використання, розповсюдження та
відтворення на будь-якому носії за умови належного цитування
оригінальної роботи.

Вступне слово

Кримінальне покарання за поставлення в небезпеку передачі ВІЛ – на жаль цей рудимент минулого страху перед невідомою науці смертельною невиліковною хворобою і досі залишається в кримінальному законі. Стаття 130 Кримінального кодексу України в частині 1 криміналізує діяння людини, яка свідомо поставила іншу людину в небезпеку зараження ВІЛ, але таке зараження не наступило, і, як свідчить наведений нижче аналіз судової практики, взагалі не могло наступити. Що це – відчайдушна спроба законодавця і судів захистити людство від смеральної хвороби чи звичайне невігластво?

На щастя, медична наука з часів виявлення перших випадків ВІЛ зробила величезний крок вперед як щодо встановлення реальних (а не уявних) способів передачі цієї інфекції, так і в частині пригнічення інфекції (вірусної супресії), наслідком якої є неможливість її передачі сексуальним партнерам навіть при незахищеному сексуальному контакті, а також народження дітей, які не мають ВІЛ. Цей прорив у медичній науці переконливо довів, що зупинити епідемію ВІЛ можна лише шляхом раннього виявлення інфекції та застосування антиретровірусної терапії. Саме в такий спосіб з'являється реальна можливість недопущення нових випадків передачі ВІЛ.

А як же кримінальне покарання? Хіба наявність в кримінальному законі «залякування» не зупиняє вчинення діянь, які можуть, хоча б аморфно, створити небезпеку передачі ВІЛ? Невже мільйони людей, які живуть з ВІЛ у всьому світі, та більше ста тисяч таких людей в Україні, не мають відмовитись від повноцінного життя та народження дітей? Яка там медицина, коли нам страшно, краще хай будуть ізольованими від суспільства! Нажаль, цей дилетантський підхід людей, які уявляють саме таку дію кримінально-правових норм, є вельми розповсюдженим. І не тільки серед широких верст населення, а й серед професійних юристів.

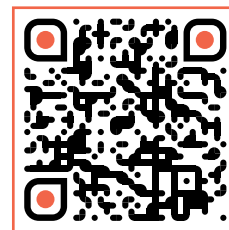
Та тільки медична наука, ґрунтуючись на доказовій медицині та досвіді країн, що обрали шлях декриміналізації, свідчить про зворотне. Криміналізація поставлення в небезпеку передачі ВІЛ, яка не призвела до такої передачі, суттєво шкодить здійсненню санітарно-епідемічних заходів щодо зупинення епідемії. Зі страху бути притягнутими до кримінальної відповідальності значна кількість представників груп людей з високим ризиком передачі ВІЛ відмовляються від тестування на виявлення інфекції. Як наслідок – значна кількість людей, маючи ВІЛ, не отримує своєчасно антиретровірусну терапію, а інфекція продовжує розповсюджуватися...

Представлені інформаційно-довідкові матеріали мають на меті переконати читача в тому, що криміналізація поставлення в небезпеку передачі ВІЛ жодним чином не здатна протидіяти новим випадкам передачі інфекції. Водночас вона не лише порушує права і законні інтереси людей, які живуть з цією інфекцією, а й є загрозою для епідемічної безпеки. Україна, як демократична, правова держава, має ухвалювати рішення щодо криміналізації, ґрунтуючись на сучасних досягненнях медичної науки, а не страхах і невігластві.

ООН.

**Політична декларація з ВІЛ/СНІДу:
Покласти край нерівності та стати на
шлях подолання СНІДу до 2030 року.
Резолюція, прийнята Генеральною
Асамблеєю 8 червня 2021 року
A/res/75/284.**

ПОЛІТИЧНА ДЕКЛАРАЦІЯ

ЗБІРНИК

Висловлюємо глибоку стурбованість з приводу стигматизації, дискримінації, насильства та наявності обмежувальних і дискримінаційних законів і практик, спрямованих проти людей, які живуть із ВІЛ, схильних до ризику інфікування і причетних до ВІЛ, *зокрема у зв'язку з неповідомленням, поставленням в небезпеку передачі і передачею ВІЛ*, а також законів, що обмежують свободу пересування людей, які живуть із ВІЛ, схильних до ризику інфікування і причетних до ВІЛ, у тому числі ключових груп населення, молоді, жінок і дівчат, які перебувають у різних ситуаціях і умовах, або їх доступу до послуг, і в зв'язку з цим висловлюємо глибокий жаль з приводу спрямованих проти них актів насильства і дискримінації в усіх регіонах світу;

39. Вітаємо останні наукові дані, що стосуються профілактичних переваг антиретровірусної терапії, які свідчать про відсутність доведених випадків передачі ВІЛ статевим шляхом у дорослих парах, коли ВІЛ-позитивний партнер отримує ефективне та послідовне лікування і його вірусне навантаження пригнічене до рівнів, що не піддаються виявленню, що підтверджується звичайним тестуванням, проведеним через певні проміжки часу, як це рекомендовано Всесвітньою організацією охорони здоров'я і відображено в її оновленому керівництві 2021 року, яке відоме під назвою «Невизначається = не передається (N = N) / U = U», визнаючи також необхідність, подальших досліджень;

Зобов'язання

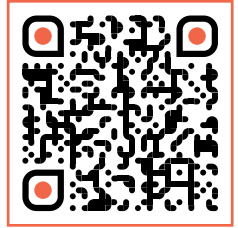
65. Зобов'язуємося викоринити стигматизацію та дискримінацію у зв'язку з ВІЛ і забезпечити повагу, захист і здійснення прав людини людей, які живуть із ВІЛ, входять до групи ризику щодо ВІЛ і причетних до ВІЛ за допомогою виділення цільових ресурсів і розроблення керівних принципів для медичних працівників і програм підготовки медперсоналу і з цією метою:

(а) Створити сприятливе правове середовище шляхом перегляду та зміни, за необхідності, обмежувальних правових і політичних рамок, у тому числі дискримінаційних законів і практик, які створюють бар'єри або посилюють стигматизацію та дискримінацію, наприклад законів про вік згоди та про нерозкриття ВІЛ-статусу, інфікування та передачу ВІЛ, законів, що накладають обмеження на поїздки і які передбачають обов'язкове проходження тестування у зв'язку з ВІЛ, інших законів, несправедливих щодо людей, які живуть із ВІЛ, які входять до групи ризику щодо ВІЛ і яких торкнувся ВІЛ, з тим щоб до 2025 року менше 10 відсотків країн мали обмежувальні правові та політичні рамки, що ведуть до відмови в доступі до послуг або до його обмеження;

КОНСЕНСУСНА ЗАЯВА ЕКСПЕРТІВ ЩОДО НАУКИ ПРО ВІЛ У КОНТЕКСТІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

КОНСЕНСУСНА ЗАЯВА

ЗБІРНИК

Barré-Sinoussi F, Abdool Karim SS, Albert J, et al. Expert consensus statement on the science of HIV in the context of criminal law. J Int AIDS Soc. 2018;21(7):e25161. doi:10.1002/jia2.25161

20 вчених у сфері ВІЛ-інфекції з досвідом наукових досліджень, епідеміології та догляду за пацієнтами з різних регіонів світу, розробили цю Консенсусну заяву, викликану стурбованістю тим, що кримінальне законодавство іноді застосовується у спосіб, що не відповідає сучасним медичним і науковим доказам, включаючи як підвищення ризику передачі ВІЛ, так і потенційної шкоди здоров'ю та благополуччю людини. Таке обмежене розуміння сучасної науки про ВІЛ посилює стигму та може призвести до судових помилок. Це також може підірвати зусилля щодо подолання епідемії ВІЛ. Консенсусна заява була схвалена іншими вченими з усього світу (див. Додатковий матеріал S1), а також Міжнародним товариством зі СНІДу, Міжнародною асоціацією постачальників послуг у сфері боротьби зі СНІДом та Об'єднаною програмою ООН з ВІЛ/СНІДу.

ВІЛ не може передаватися **при правильному використанні презерватива**, оскільки ВІЛ не може пройти через непошкоджений латекс або поліуретан. Так само немає можливості передачі ВІЛ, **якщо у людини вірусне навантаження не визначається**.

ВІЛ не може довго виживати в повітрі і не здатний проникнути через неушкоджену шкіру. Ніколи не було виявлено жодного випадку зараження ВІЛ через **контакт із поверхнею навколишнього середовища, їжею чи напоєм або через випадковий контакт з людьми**, незважаючи на численні наукові дослідження, які розглядають цю можливість.

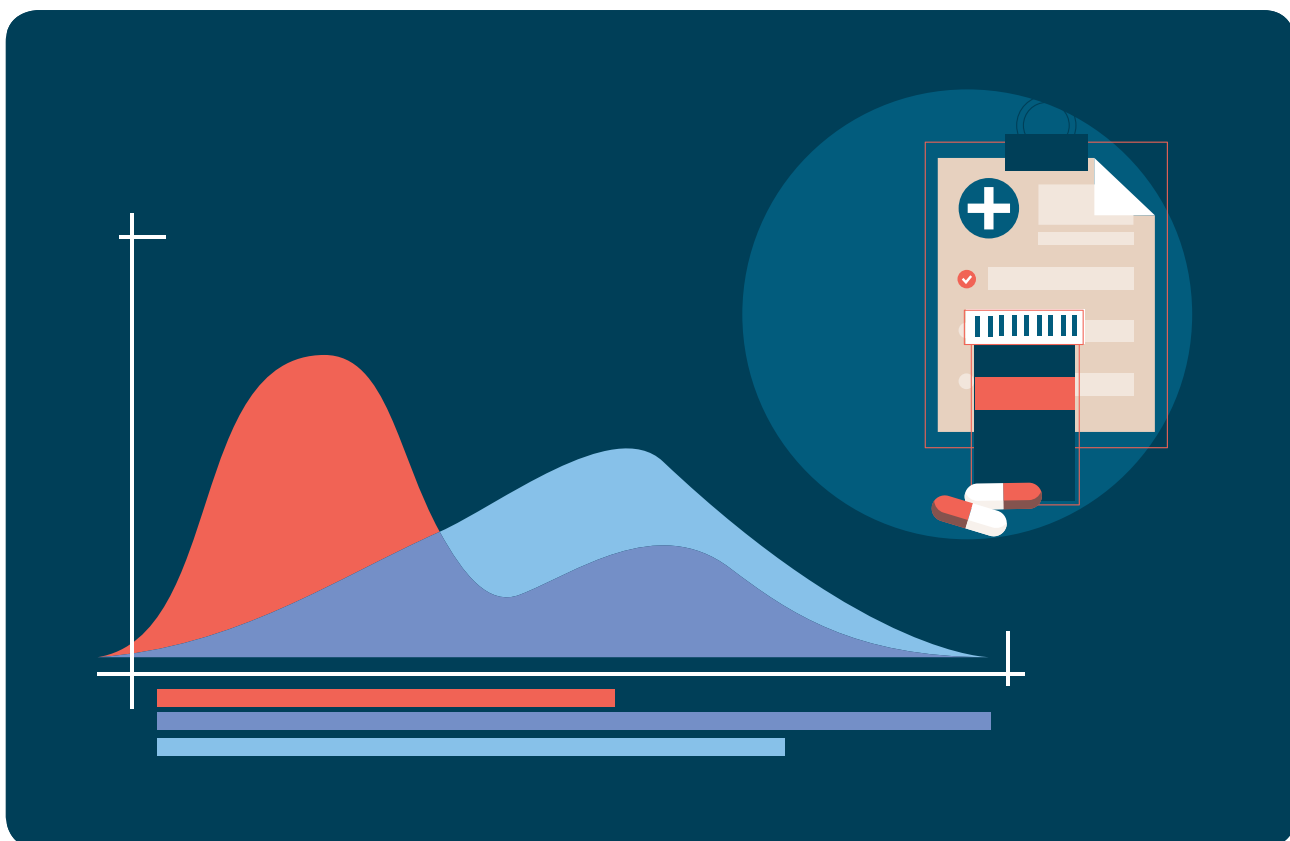
Не існує ймовірності передачі ВІЛ через контакт зі слиною ВІЛ-позитивної людини, у тому числі через **поцілунок, укус або плювання**.

Щоб передача була вірогідною у разі укусу, у ВІЛ-позитивної людини під час укусу має бути кров у роті, у крові ВІЛ-позитивної людини має бути достатня кількість ВІЛ і укус має бути достатньо глибоким, щоб проникнути через шкіру ВІЛ-негативної людини, спричинивши травму та пошкодження тканин. Навіть якщо всі ці умови присутні, можливість передачі під час одного укусу незначна.

...стійкі помилкові уявлення, які перебільшують шкоду ВІЛ-інфекції, очевидно, впливають на застосування кримінального права ...Отже, важливо підкреслити величезні зміни у ставленні до людей, які живуть з ВІЛ, які були досягнуті за останні десятиліття.

Антиретровірусна терапія значно зменшує прогресування ВІЛ-асоційованого захворювання. В усьому світі були переглянуті керівництва з лікування, які рекомендують починати антиретровірусну терапію одразу після встановлення діагнозу ВІЛ-інфекції, оскільки більшість людей, які отримують лікування, досягають невизначуваного вірусного навантаження і підтримують здорову імунну систему, зберігають гарне самопочуття і уникають ускладнень, пов'язаних з довготривалою ВІЛ-інфекцією.

Дослідження, проведені в багатьох країнах, постійно показують, що антиретровірусна терапія радикально збільшила тривалість життя, що тривалість життя продовжує зростати з часом і що довгострокове здоров'я та якість життя людей, які живуть з ВІЛ, різко покращилися. Очікувана тривалість життя молодих людей з ВІЛ, які починають антиретровірусну терапію, тепер наближається до тривалості життя молодих людей у загальній популяції.

Незважаючи на те, що ВІЛ спричиняє інфекцію, яка потребує тривалого лікування за допомогою антиретровірусної терапії, люди, які живуть з ВІЛ, можуть жити довгим і продуктивним життям, включаючи роботу, навчання, подорожі, стосунки, народження та виховання дітей, а також робити внесок у суспільство різними способами.

Враховуючи докази, представлені в цьому документі, ми наполегливо рекомендуємо бути більш обережними при розгляді питання про кримінальне переслідування, включаючи ретельну оцінку поточних наукових даних про ризики та шкоду, пов'язані з ВІЛ. Це важливо для зменшення стигматизації і дискримінації та запобігання судовим помилкам.

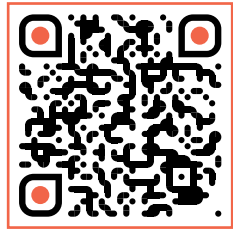
У цьому контексті ми сподіваємося, що ця Консенсусна заява заохотить уряди і тих, хто працює в правовій і судовій системі, звернути пильну увагу на значні досягнення науки про ВІЛ, які відбулися за останні три десятиліття, і докласти всіх зусиль для того, щоб правильне і повне розуміння сучасних наукових знань лежало в основі будь-якого застосування кримінального законодавства у справах, пов'язаних з ВІЛ.

ДЕКРИМІНАЛІЗАЦІЯ ТА КІНЕЦЬ СНІДУ: ДОТРИМУЙСЯ ОБІЦЯНКИ, ДОТРИМУЙСЯ НАУКИ ТА ДОТРИМУЙСЯ ПРАВ ЛЮДИНИ. ЗАЯВА РЕФЕРЕНС-ГРУПИ ЮНЕЙДС З ПИТАНЬ ВІЛ І ПРАВ ЛЮДИНИ

Довідкова група ЮНЕЙДС з ВІЛ і прав людини

UNAIDS Reference Group on HIV and Human Rights (2023). Decriminalisation and the end of AIDS: keep the promise, follow the science, and fulfill human rights. Sexual and reproductive health matters, 31(1), 2194188. <https://doi.org/10.1080/26410397.2023.2194188>

ДЕКРИМІНАЛІЗАЦІЯ ТА
КІНЕЦЬ СНІДУ

ЗБІРНИК

Криміналізація смертельна; це підживлює пандемію ВІЛ. Зловживання кримінальним законодавством також масово порушує права людини в усьому світі. Докази цієї шкоди переконливі та незаперечні.

Держави одностайно взяли на себе зобов'язання щодо досягнення Цілей сталого розвитку щодо подолання СНІДу як загрози громадському здоров'ю до 2030 року та досягнення гендерної рівності, справедливого та інклюзивного суспільства. У Політичній декларації Генеральної Асамблеї ООН щодо ВІЛ 2021 року вони визнали, що подолання нерівності має важливе значення для досягнення мети подолання СНІДу, і прийняли цілі Глобальної стратегії протидії СНІДу на 2021–2026 роки, зокрема скасування кримінальних та інших каральних законів, політик та практик, спрямованих на ключові групи населення, яких торкнулася епідемія ВІЛ-інфекції.

Держави повинні дотримуватися цих зобов'язань. Без таких дій мета подолання пандемії залишиться недосяжною. У цій заяві Референс-група ЮНЕЙДС з питань ВІЛ і прав людини, створена в 2002 році для консультування Об'єднаної програми ООН з ВІЛ/СНІДу (ЮНЕЙДС), представляє докази та закликає до дій міжнародні, регіональні та національні зацікавлені сторони.

Докази очевидні:
припинення неправильної
та несправедливої
криміналізації
корисно для громадського
здоров'я
та вимагається
як обов'язок щодо
прав людини.

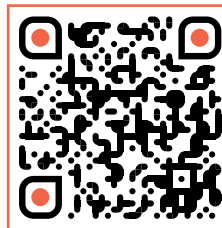
Подолання СНІДу вимагає, щоб люди всюди мали безпечний ефективний доступ до послуг із профілактики, тестування та лікування ВІЛ, що є частиною зобов'язання урядів вжити заходів для реалізації права всіх на найвищий досяжний рівень фізичного та психічного здоров'я. Досягнення цієї мети вимагає відповідних інвестицій у відповідні програми, розроблені та реалізовані у співпраці з населенням і громадами, які найбільше постраждали.

Це також вимагає сміливих постійних дій для усунення соціальних і структурних бар'єрів, які підвищують ризик зараження людей ВІЛ і перешкоджають доступу до послуг з ВІЛ, а також розширенню охоплення та впливу цих послуг Ключовими серед таких бар'єрів є несправедливі, дискримінаційні та негуманні закони, нормативні акти, політики та практики, які криміналізують та іншим чином карають людей через їхній реальний або передбачуваний ВІЛ-статус, сексуальну орієнтацію, гендерну ідентичність, вживання чи володіння наркотиками або секс-бізнес. Такі кримінальні закони суперечать зусиллям охорони громадського здоров'я та несумісні зі стандартами прав людини.

Покласти край криміналізації ВІЛ

- Скасувати або змінити відповідні закони, які використовуються для криміналізації передачі ВІЛ, контакту з ВІЛ або нерозголошення ВІЛ-статусу, гарантуючи, що закон, у будь-якій формі, передбачає кримінальну відповідальність лише у випадках фактичної, навмисної передачі інфекції.
- Прийняти законодавчі або політичні заходи, які забороняють розголошувати та використовувати правоохоронним органам дані, зібрані для цілей охорони здоров'я, включаючи програми молекулярного спостереження за ВІЛ, а також виключають використання таких даних для цілей кримінального переслідування чи інших заходів покарання.

Стаття 130.

Зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби

1. Свідоме поставлення іншої особи в небезпеку зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини,
- карається пробаційним наглядом на строк до п'яти років або обмеженням волі на той самий строк, або позбавленням волі на строк до трьох років.

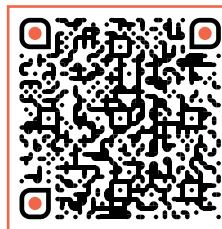
2. Зараження іншої особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби особою, яка знала про те, що вона є носієм цього вірусу,
- карається позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.

3. Дії, передбачені частиною другою цієї статті, вчинені щодо двох чи більше осіб або неповнолітнього,
- караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

4. Умисне зараження іншої особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини,
- карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

СТАТИСТИЧНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЗАРЕЄСТРОВАНІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ СТ. 130 КК УКРАЇНИ, ТА РЕЗУЛЬТАТИ ЇХ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

ПРО ЗАРЕЄСТРОВАНІ
КРИМІНАЛЬНІ
ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА
РЕЗУЛЬТАТИ ЇХ ДОСУДОВОГО
РОЗСЛІДУВАННЯ

(ЗА ДАНИМИ ОФІСУ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА УКРАЇНИ)
СІЧЕНЬ 2013 – ЛИСТОПАД 2023 РОКУ.

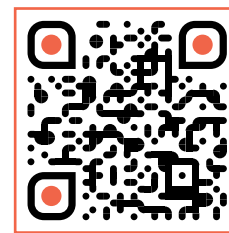
Період	Облікова- но кримінальних правопорушень у звітному періоді	Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом	Кримінальні правопорушення, у яких провадження закрито	Кримінальні правопорушень, у яких на кінець звітного періоду рішення не прийнято (про закінчення або зупинення)
2025 рік (січень-червень)	1	1	0	0
2024 рік	6	2	0	4
2023 рік	5	2	1	3
2022 рік	5	4	4	1
2021 рік	5	0	7	5
2020 рік	7	2	7	5
2019 рік	13	3	0	10
2018 рік	6	1	3	5
2017 рік	4	1	5	3
2016 рік	5	0	5	5
2015 рік	14	3	8	11
2014 рік	7	4	9	3
2013 рік	12	5	26	6

ДИНАМІКА

кримінальних правопорушень, передбачених ст. 130 Кримінального кодексу України
«Зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби»
(2013-2024 роки)

СУДОВА ПРАКТИКА КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗАРАЖЕННЯ ВІРУСОМ ІМУНОДЕФІЦИТУ ЛЮДИНИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ВИСНОВКІВ МЕДИЧНОЇ НАУКИ

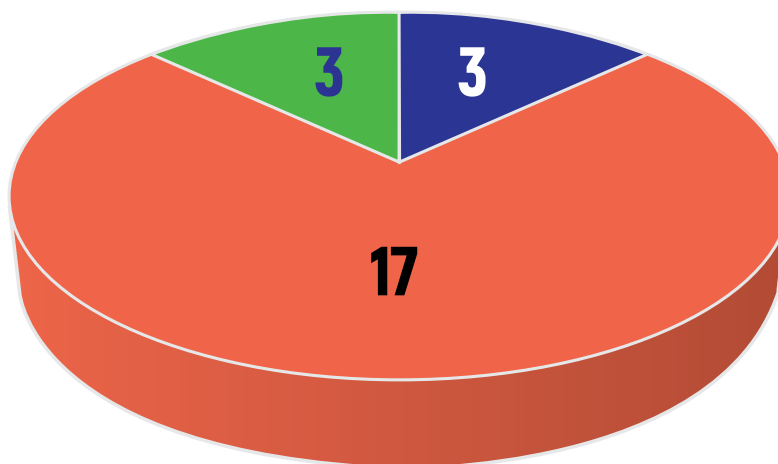

ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР
СУДОВИХ РІШЕНЬ

Аналіз Єдиного державного реєстру судових рішень показав, що з 2006 року у відкритому доступі є 23 вироки судів першої інстанції та чотири ухвали апеляційних судів, винесені за статтею 130 КК України «Зараження вірусом імунодефіциту людини або іншої невиліковної інфекційної хвороби».

Із загальної кількості вироків (23) стаття 130 КК України була засто- сована:

- у 3 вироках у зв'язку із поставленням в небезпеку зараження туберкульозом;
- у 17 – у зв'язку із поставленням в небезпеку зараження ВІЛ-інфекцією (два із таких випадків було кваліфіковано як замах на умисне зараження ВІЛ),
- у 3 – у зв'язку із зараженням ВІЛ-інфекцією через необережність.

- Поставлення в небезпеку зараження туберкульозом
- Поставлення в небезпеку зараження ВІЛ
- Інфікування ВІЛ через необережність

ПРАВОВА ПОЗИЦІЯ ЩОДО БЕЗПІДСТАВНОСТІ ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СТ. 130 КК УКРАЇНИ ЩОДО ОСОБИ, ЯКА ПОСТАВИЛА ІНШУ ОСОБУ В НЕБЕЗПЕКУ ІНФІКУВАННЯ ТУБЕРКУЛЬОЗОМ

В Україні відсутній нормативно-правовий документ, в якому міститься перелік особливо небезпечних невиліковних інфекційних хвороб.

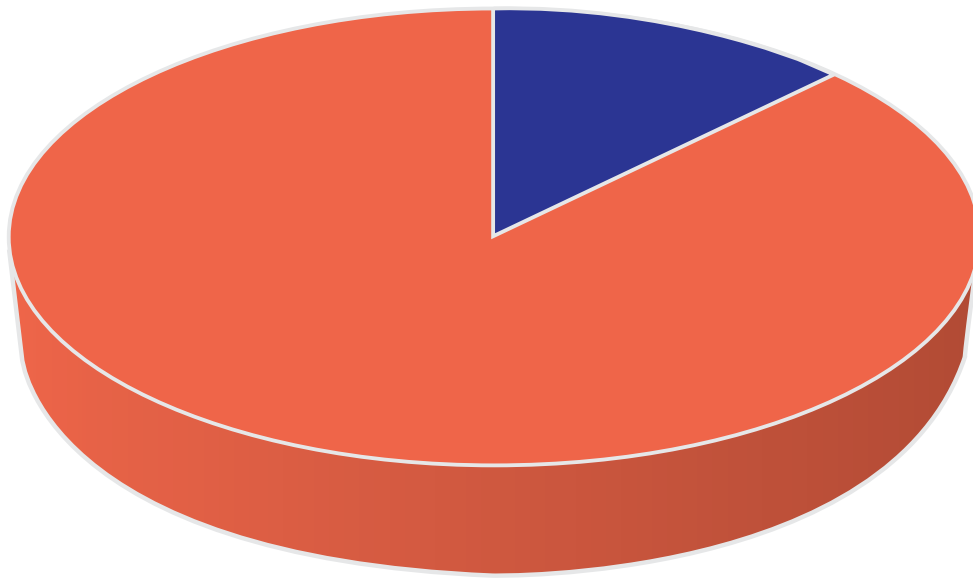
Сучасна медична наука не вважає жодну інфекційну хворобу, у тому числі туберкульоз, невиліковною.

З викладеного випливає, що кримінальна відповідальність на підставі ст. 130 КК України за дії, які полягали у поставленні в небезпеку зараження туберкульозом, є грубим порушенням принципу законності.

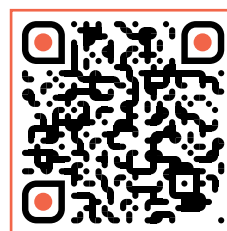
Щодо кримінальної відповідальності за діяння, пов'язані з передачею ВІЛ іншій людині, то 17 із 20 вироків (або 85 %) стосувались ситуації, коли, на думку правозастосувача, була створена небезпека для інфікування іншої людини, але наслідки у виді такого інфікування не настали.

Наслідки у виді інфікування ВІЛ

- Настали
- Не настали

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОСТАВЛЕННЯ В НЕБЕЗПЕКУ ЗАРАЖЕННЯ ВІЛ ШЛЯХОМ КУСАННЯ І ПЛЮВАННЯ

ДЕКРИМІНАЛІЗАЦІЯ ТА
КІНЕЦЬ СНІДУ

ЗБІРНИК

[Barré-Sinoussi F, Abdool Karim SS, Albert J, et al. Expert consensus statement on the science of HIV in the context of criminal law. J Int AIDS Soc. 2018;21(7):e25161. doi:10.1002/jia2.25161]

- «Не існує ймовірності передачі ВІЛ через контакт зі слиною ВІЛ-позитивної людини, у тому числі через поцілунок, укус або плювання».
- «Можливість передачі ВІЛ через укус, коли слина ВІЛ-позитивної людини містить значну кількість крові, її кров контактує зі слизовою оболонкою або відкритою ранною, а вірусне навантаження не є низьким або невизначеним, коливається від відсутності до незначної».

Вирок Києво-Святошинський районний суд Київської області від 11 червня 2009 року (витяг)
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/19456878>

Справа № 1-156/09

ВИРОК ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

11 червня 2009 року Києво-Святошинський районний суд Київської області в складі:

...

ВСТАНОВИВ:

... ОСОБА_1 приблизно о 00 годин 10 хвилин 04 січня 2009 року, знаходячись в приміщенні Чабанського СВМ ОСОБА_2 ГУ МВС

України в Київській області, розташованого за адресою: вул. Машинобудівників, 6-б, смт. Чабани Києво-Святошинського району Київської області, будучи достовірно обізнаним про те, що він є ВІЛ-інфікованим, маючи умисел на зараження ВІЛ-інфекцією працівників міліції ОСОБА_3 та ОСОБА_4, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, діючи умисно, усвідомлюючи суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи настання суспільно небезпечних наслідків у вигляді зараження ОСОБА_3 і ОСОБА_4 ВІЛ-інфекцією та бажаючи настання цих наслідків, з

метою інфікувати вказаних осіб ВІЛ-інфекцією, наніс старшому оперуповноваженому УКУ ГУ МВС України в Київській області ОСОБА_3 укус в області лівої кисті, а також помічнику начальника відділу – оперативному черговому ГУ МВС України в Київській області ОСОБА_4 наніс укус в області передньої поверхні правого передпліччя. Проте ОСОБА_3 і ОСОБА_4 не були інфіковані з причин, що не залежали від волі ОСОБА_1. Відповідно до довідки, виданої завідувачем АПВ МЦ СНІДу Київської міської клінічної лікарні № 5 ОСОБА_1 перебуває на обліку з діагнозом ВІЛ-інфекція III клінічної стадії. Відповідно до довідки головного лікаря Київської міської клінічної лікарні № 5 від 20.02.09 за № 292-07/3 ОСОБА_4, та ОСОБА_3 обстежені на ВІЛ в кабінеті довіри КМЦ СНІДу 12.01.09. В результаті обстеження антитіла до ВІЛ не виявлено. З урахуванням імунологічного вікна при ВІЛ-інфекції, остаточний висновок щодо інфікування ОСОБА_3 і ОСОБА_4 можна буде зробити після повторного обстеження через три місяці, у разі відсутності ризикованої поведінки протягом цього періоду.

...оцінивши зібрані по справі та досліджені в ході судового слідства докази, суд приходить до переконання, що вина підсудного ОСОБА_1 повністю доведена і його дії суд кваліфікує за ч 2 ст. 345 КК України, як умисне заподіяння працівникам правоохоронного органу легких тілесних ушкоджень у зв'язку з виконанням цими працівниками службових обов'язків та за ч 2 ст. 15, ч 4 ст. 130 КК України, як закінчений замах на зараження іншої особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини.

Враховуючи вищевикладене та керуючись ст. ст. 323–324 КПК України, суд, –

ЗАСУДИВ:

ОСОБА_1 визнати винним у вчиненні злочинів, передбачених ч 2 ст. 345 та ч 2 ст. 15, ч 4 ст. 130 КК України та призначити йому покарання за ч 2 ст. 345 КК України – у вигляді 3-х (трьох) років позбавлення волі; за ч 2 ст. 15, ч 4 ст. 130 КК України – у вигляді 5-ти (п'яти) років позбавлення волі.

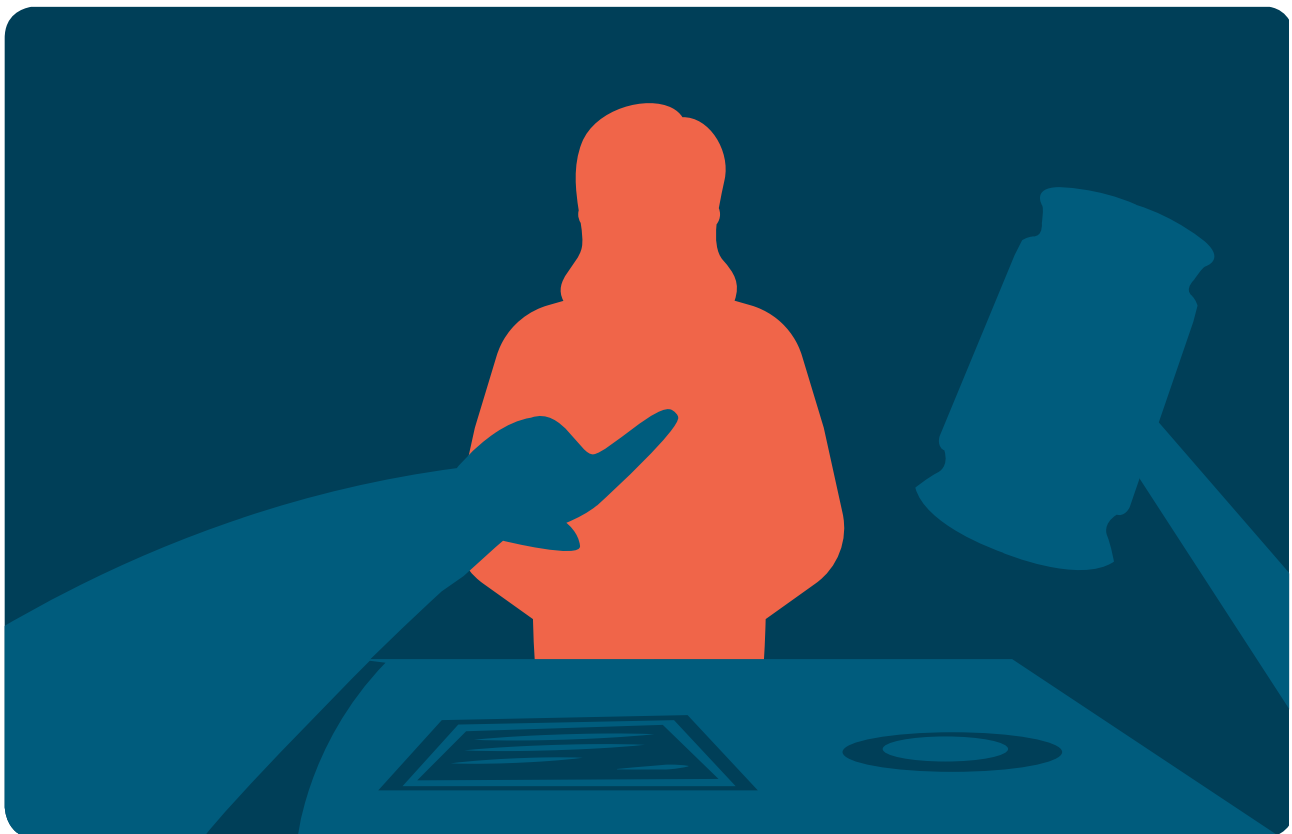
На підставі ст. 70 КК України, шляхом поглинення менш суворо- го покарання більш суворим, остаточно ОСОБА_1 призначити покарання у вигляді 5-ти (п'яти) років позбавлення волі.

На підставі ст. 75 КК України звільнити ОСОБА_1 від відбування покарання з випробування з іспитовим строком 2 (два) роки.

Зобов'язати засудженого ОСОБА_1 в період іспитового строку повідомляти органи кримінально-виконавчої системи про зміну місця проживання, не виїжджати за межі України на постійне проживання без дозволу органів кримінально-виконавчої системи, періодично з'являтися в органи кримінально-виконавчої системи для реєстрації. Запобіжний захід засудженому ОСОБА_1 до набрання вироком законної сили залишити підписку про невиїзд з постійного місця проживання.

Цивільні позови по справі не заявлено. Речові докази по справі відсутні.

Вирок може бути оскаржено до апеляційного суду Київської області через Києво-Святошинський районний суд протягом 15 діб з моменту його проголошення прокурором, потерпілими, а засудженим – в той же термін з моменту вручення йому копії вироку.

Справа № 295/6778/14-к Провадження не визначено 15.08.2015

В И Р О К ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

13 липня 2015 року Богунський районний суд м.Житомира в складі:

...

ВСТАНОВИВ:

...

Окрім цього ОСОБА_5, з 04 листопада 2013 року перебуває на обліку в обласному центрі профілактики та боротьби зі СНІДОМ обласної ради з діагнозом ВІЛ-інфекція 4-та клінічна стадія. В той же день ОСОБА_5, відповідно до ст. 15 Закону України «Про запобігання захворюванню на синдрому набутого імунodefіциту (СНІД) та соціального захисту населення» під підпис було попереджено у закладі охорони здоров'я про його права та обов'язки, зокрема зобов'язано вживати заходів щодо запобігання поширенню ВІЛ-інфекції, запропонованих закладами охорони здоров'я та попереджено під підпис про кримінальну відповідальність за свідоме поставлення іншої особи у небезпеку зараження ВІЛ та зараження іншої особи вірусом імунodefіциту людини, що є небезпечним для життя людини. З 07 грудня 2013 року ОСОБА_5 призначено антиретровірусну терапію.

ОСОБА_5, достовірно знаючи про наявність в нього невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини, 21 березня 2014 року близько 20 години 05 хвилин перебуваючи в приміщенні магазину «Полісся продукт», що розташований по вулиці Пушкінській, 41 в м. Житомирі під час затримання працівниками міліції, спричинив ОСОБА_10 тілесні ушкодження у вигляді 3-х укушених ран 2-го пальця правої кисті, які відносяться до легких тілесних ушкоджень з короточасним розладом здоров'я, тим самим поставив останнього в небезпеку зараження вірусом імунodefіциту людини, що є небезпечним для життя людини.

...

Керуючись ст. ст. 371, 373, 374КПК України, суд УХВАЛИВ:

ОСОБА_5 визнати винуватим у вчиненні злочинів передбачених: ч. 1 ст. 130, ч. 3 ст. 185, ч. 3 ст. 15, ч. 3 ст. 185, ч. 3 ст. 186, ч. 2 ст. 345КК України і призначити йому покарання:

за ч.1 ст. 130КК України 2 (два) роки позбавлення волі; за ч. 3 ст. 185КК України 5(пять) років позбавлення волі за ч. 3 ст. 15, ч. 3 ст. 185КК України 4 (чотири) роки позбавлення волі.

за ч. 3 ст. 186КК України 6 (шість) років позбавлення волі; за ч. 2 ст. 345КК України 3 (три) роки позбавлення волі;

На підставі ст. 70 ч. 1 КК України шляхом поглинення менш суворого покарання більш суворим призначити ОСОБА_5 остаточне покарання 6(шість) років позбавлення волі.

На підставі ч. 4 ст. 70 КК України шляхом часткового складання покарань, частково приєднати невідбуте покарання за вироком Корольовського районного суду м. Житомира від 26.03.2015 р. та призначити ОСОБА_5 остаточне покарання 6(шість) років 6 місяців позбавлення волі.

Запобіжний захід до набрання вироком законної сили обвинуваченому ОСОБА_5 обрати тримання під вартою.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОСТАВЛЕННЯ В НЕБЕЗПЕКУ ЗАРАЖЕННЯ ВІЛ ПІД ЧАС РЕГУЛЯРНИХ СТАТЕВИХ ВІДНОСИН, ЯКІ НЕ ПРИЗВЕЛИ ДО ПЕРЕДАЧІ ВІЛ СЕКСУАЛЬНОМУ ПАРТНЕРУ (ПАРТНЕРЦІ)

Вірусна супресія (пригнічене вірусне навантаження) ВІЛ відіграє важливу роль у покращенні здоров'я людини, запобіганні поширенню статевим шляхом та зниженню ризику передачі від матері дитині.

Розрізняють три основні категорії вимірювання вірусного навантаження ВІЛ: відсутність супресії (>1000 копій/мл), супресія (вірусне навантаження визначається, але ≤1000 копій/мл) та невизначене вірусне навантаження (випробовуваний тест не виявив вірусного навантаження). Люди, які живуть з ВІЛ, у яких невизначене вірусне навантаження і продовжують прийом препаратів згідно з призначенням, мають нульовий ризик передачі ВІЛ своєму сексуальному партнеру (-ам).

Люди, які живуть з ВІЛ, у яких пригнічена, проте визначається вірусне навантаження, які приймають препарати згідно з призначенням, мають практично нульовий або незначний ризик передачі ВІЛ своєму сексуальному партнеру (-ам).¹

(The role of HIV viral suppression in improving individual health and reducing transmission: policy brief. Geneva: World Health Organization; 2023. Licence: CC BY- NC-SA 3.0 IGO. <https://www.who.int/ru/publications/i/item/9789240055179>)

Вирок Тернівського міського суду Дніпропетровської області від 28 листопада 2012 року (витяг) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/28056435>

Справа № 440/2098/12:

28.11.2012

ВИРОК ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

28 листопада 2012 року Тернівський міський суд Дніпропетровської області в складі:

...

ВСТАНОВИВ:

ОСОБА_1, після проходження медичних обстежень 27 березня 2006 року, була поставлена на диспансерний облік в міський центр боротьби та профілактики ВІЛ/СНІД при центральній міській лікарні м. Тернівка Дніпропетровської області, як особа, інфікована вірусом імунодефіциту людини, що викликає особливо небезпечне захворювання – синдром набутого імунодефіциту людини (СНІД), яке через відсутність у даний час специфічних методів профілактики та ефективних методів лікування, призводить до смерті.

Крім того, 27 березня 2006 ОСОБА_1, перебуваючи в кабінеті міського центру боротьби та профілактики ВІЛ/СНІД при центральній міській лікарні м. Тернівка Дніпропетровської області, відповідно до Закону України «Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунодефіциту людини (СНІД) та соціальний захист населення», була поставлена до відома про те, що вона інфікована вірусом імунодефіциту людини і діагноз: ВІЛ-інфекція їй був встановлений на підставі підтвердженого Національною референс – лабораторією результату дослідження сироватки крові на СНІД від 31 січня 2006 року і висновком лікаря – інфекціоніста від 27 березня 2006 року. Також ОСОБА_1, як особа інфікована вірусом імунодефіциту людини в цей же день була під розпис попереджена, що вона може бути джерелом зараження ВІЛ для інших осіб, а також про те, що вона несе кримінальну відповідальність, яка може настати у випадку, якщо вона свідомо поставить іншу особу в небезпеку зараження ВІЛ.

Незважаючи на це, ОСОБА_1 діючи умисно, усвідомлюючи суспільно небезпечний характер своїх діянь, передбачаючи їх суспільно небезпечні наслідки, ігноруючи попередження особи, інфікованої вірусом імунодефіциту людини, яке була підписано нею 27 березня 2006 року в кабінеті міського центру боротьби та профілактики ВІЛ /СНІД при центральній міській лікарні м. Тернівка Дніпропетровської області, в період часу з квітня 2010 року по вересень 2011 року регулярно здійснювала статеві контакти зі своїм знайомим ОСОБА_2 без застосування запобіжних заходів, не поставивши його до відома про наявність у неї ВІЛ.

Таким чином ОСОБА_1 своїми умисними злочинними діями свідомо поставила потерпілого ОСОБА_2 в небезпеку зараження ВІЛ.

...

На підставі викладеного, керуючись ст. ст. 323–324 КПК України, суд, –

ЗАСУДИВ:

Визнати винною ОСОБА_1 за ч.1 ст. 130 КК України та призначити покарання два роки обмеження волі.

На підставі ст. 75 КК України ОСОБА_1 звільнити від відбування покарання з випробуванням та встановити іспитовий строк два роки.

На підставі ст. 76 КК України зобов'язати засуджену не виїжджати за межі України на постійне проживання без дозволу органів кримінально-виконавчої системи, повідомляти органи кримінально- виконавчої системи про зміну місця проживання, роботи або навчання, періодично з'являтися на реєстрацію в органи кримінально-виконавчої системи.

Запобіжний захід засудженій, до набрання вироком законної сили, залишити без змін – підписку про невиїзд.

Речові докази по справі: – амбулаторну картку на ім'я ОСОБА_1, в якій знаходиться попередження «Особі інфікованій вірусом імунодефіциту людини» – зберігати при матеріалах кримінальної справи. Цивільний позов потерпілого ОСОБА_2 до ОСОБА_1 про стягнення моральної шкоди – задовольнити частково. Стягнути з ОСОБА_1 на користь ОСОБА_2 на відшкодування моральної шкоди, спричиненої злочином, – 15 (п'ятнадцять) тис. грн.

Вирок суду може бути оскаржено до апеляційного суду Дніпропетровської області через Тернівський міський суд на протязі 15 діб з моменту його проголошення.

НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ

Висновок – відмова від криміналізації поставлення в небезпеку інфікування ВІЛ є необхідною і сприятиме зменшенню кількості нових випадків ВІЛ через збільшення кількості осіб, які погодяться пройти тестування та отримувати антиретровірусну терапію, а також захисту прав людей, які живуть з ВІЛ.

Фонд Елтона Джона з боротьби зі СНІДом був заснований у 1992 році та є однією з провідних незалежних організацій з боротьби зі СНІДом у світі. Його місія проста: покласти край епідемії СНІДу. Фонд прагне подолати стигму, дискримінацію та зневагу, які перешкоджають нам покласти край СНІДу. Мобілізуючи свою мережу щедрих прихильників та партнерів, Фонд фінансує місцевих експертів для боротьби з дискримінацією, запобігання інфекціям, надання лікування та впливу на уряди для припинення епідемії СНІДу.

www.eltonjohnaidsfoundation.org

ELTON JOHN
AIDS FOUNDATION

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ВИВЧЕННЯ
ПРОБЛЕМ ЗЛОЧИННОСТІ ІМЕНІ АКАДЕМІКА
В. В. СТАШИСА НАПРН УКРАЇНИ

100%LIFE

Підписано до поширення через мережу Інтернет 26.12.2025.
Відповідає формату друкованого видання 60×84/8.
Обл.-вид. арк. 6.3. Об'єм даних 3,2 Мб

ТОВ «Видавничий дім «Право»,
вул. Харківських Дивізій, 11/2, м. Харків, Україна
Для кореспонденції: а/с 822, м. Харків, 61023, Україна
Тел.: (050) 409-08-69, (067) 574-81-20, (063) 254-50-84

Вебсайт: <https://pravo-izdat.com.ua>

E-mail для замовників послуг: verstka@pravo-izdat.com.ua

E-mail для покупців: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8024 від 05.12.2023

